

נפש גחלים תלהט

ניצוצות ממשנת הגאון הצדיק ר' ישראל אליהו זינרזיב זצוק"ל
גליון 17 נח תשע"ה

העלון יוצא ללא מטרת רווח וניתנת רשות
לצלמו למטרת זכויה הרבים בלבד.
לתרומות והנצחות, חוספת מניס, הצעות
והערות
יש לפנות בטל: 02-9921392
או בדוא"ל avsha2798@013net.net

דבר המערכת

בשבוע זה חוזרים רבבות בני תורה לספסלי הישיבות והכוללים.
בקדמונים מובא שהישיבה היא התיבת נח שבה ימלטו שארית הפליטה
ממבול הכפירה שיציף את העולם, ובתנאי שתהיה אטומה מבית ומחוץ.
אחד מקשוי הגלות האחרונה תחת שלטון הערב הוא במיעוט מעמדם
וחשיבותם של בני התורה. ראינו להביא כאן מאמר נפלא שבו מעמיד רבינו
זצ"ל היטב את חשיבותם המיוחדת של בני התורה דווקא בדור העקב. כאשר
משים את הדגש על הצורה השלמה של בני התורה אשר מחזירים את האור
לחשכות הגלות.
הדברים נחוצים ביותר לבני תורה בעמדם בתחילת זמן חדש.
בסדרת פרקי הספר "נפשו גחלים תלהט" על עניני עקבתא דמשיחא יש
השלמה למאמר הראשי, פרק זה עוסק צורת הישיבה שלא פסקה מאבותינו
מעולם.
אנו מודים לבורא עולם על הזכות להפיץ דברי תורתו של רבינו זצ"ל
המבוקשים בכל אתר ואתר. מרי שבוע נוספים מנויים חדשים אודות לציבור
הקוראים המסור שמעביר את הדברים הלאה.
הבהרה: מחמת סגנונו היחודי שאינו שווה לכל נפש דברי תורתו של רבינו זצ"ל
עוברים עריכה ועיבוד לשוני כפי שנעשה בספר "נפשו גחלים תלהט" ש"ל בעדודו.
על כן כל שיגיא וטעות נא לתלות אך ורק בעורך.
כל הערה התקבל בברכה.
שימו לב לשנוי כתובת המייל.

המערכת

כפירה באלקות, על דרך מש"כ תיסרך רעתך וכו' (ירמיה ב' י"ט) [א.ה. היינו להיות מיוסר על ידי העבירה עצמה ובוזה מתכפר לו]. זה פירוש מה שכתוב שם "ואתה תשופנו עקב", היינו שב"עקב" של מהלך עוה"ז [א.ה. שהוא תקופת העקבתא דמשיחא] תשלוט דעת הנחש, היינו שתופיע תקופה של כפירה.

הכלי המסוגל להופעת הכפירה - חוצפה

נבאר יותר. הגם שעצם הגלות הפקיעה את החיבור של כנס"י ועל הציבור נגזרה גזירת הפירוד, מ"מ בפיוזר זה לא נפגעה נפשה של כנס"י. אדרבא עברנו בהצלחה דרך ריבוי גזירות ושמדות שגזרה עלינו מלכות אדום הרשעה בהיותנו בגלות אצלה וקיימנו בעצמנו אשר הוכיחי בית מאהבי, "יהודי או צלוב" עיין בזה ברמב"ן סוף ואתחנן וסוף האזינו. התברר כי הנשמה שלנו שלימה וטהורה. אבל מעת שהגענו למהלך "קיבוץ הפיוזר" - כלשון הגר"א ז"ל לעיל - התחילה אז תקופת "אחרית" עוה"ז ובו ניתנה שליטה לנחש להפיץ את דעות הכפירה שלו. הכלי המתאים ביותר לחדירת כפירה זו היא תופעת ה"חוצפא" [כפי שתמצתו לנו חז"ל תקופת העקב בסוף סוטה] כי חוצפה היא תכונת בעיטה ואי-קבלת מרות, וממילא מגיע לכפירה שהיא עומק הבעיטה בכל היסודות וההנחות שהיו עד אז. אין גזרה זו נכללת בגזרת הפיוזר של הגלות אלא רק פגיעה בנפש דוקא. וזהו מ"ש הגר"א ז"ל שבזמן זה "רבו המתפרצים", היינו שיחולו סילופים בדעת תורה כי תחילת כל פריצה היא בסילוף דעת תורה. וכן מ"ש הגר"א ז"ל שמדברים (בחלק הרז של תורה) דרך

מלחמת הערב רב בלומדי התורה | עיני

ישראל ח"א עמ' רצ"ג

רצוננו כאן לבאר לעומק ולרוחב חובת כנס"י להעמיד דוקא בדור זה ת"ח אמתיים. כי רק זו ההשתדלות מצידנו לקרב קץ הישועה. הדברים עמוקים אך מעמידים באור יקרות מעלתם של עוסקי התורה דוקא בדור בו הושפלו עד לעפר.

דברי הגר"א על שלבי הגלות עד הגעה לתרוד הרקב והתקוה לתחית המתים ומאיזך התמעטות בהשגת התורה

נפתח בדברי הגר"א ז"ל שאנו מורגלים לצטט. וז"ל כי מעת שחרב הבית יצאה רוחנו עטרת ראשנו ונשארנו רק אנחנו הוא גוף בלא נפש, ויציאה לחו"ל הוא הקבר, ורימה מסובבות עלינו ואין בידינו להציל הן עכו"ם האוכלים בשרנו. ומ"מ היו חבורות וישיבות גדולות, עד שנרקב הבשר והעצמות נפזרו פיזור אחר פיזור, ומ"מ היו עדיין העצמות קיימות שהן הת"ח שבישראל מעמידי הגוף. עד שנרקבו העצמות ולא נשאר אלא תרוד רקב (עפר) מאתנו ונעשה עפר, שחה לעפר נפשנו. ואנחנו מקוים "עתה" לתחיית המתים, התנערי מעפר קומי וכו' ויערה רוח ממרום עלינו עכ"ל.

עיין שם עוד בהמשך דברו שמתאר את מצב הירידה בדור שהוא חי בו, וז"ל והולך ומתמעט עד שבדורותינו אין משיגים (בתורה) אלא בעקב (היינו דרך אספקלרית העולם כשהוא במצב ירוד), ולכן רבו המתפרצים כמ"ש ואתה תשופנו עקב, בעקבות משיחא חוצפא יסגא וכו' לכן מדברים דרך משל ואין מבינים כלל עכ"ל. מבואר מתוך דבריו שבדורו הגיע זמן הקימה מן העפר לתחיה, וזה צריך ביאור שכן מצב של "תרוד רקב" הוא משל על תכלית הפיוזר, כי כל גרגיר עפר עומד בעצמו, ולמדנו שבסוף הירידה תתכן היציאה מזה, ודוקא אז מתחילה הקללה של "אתה תשופנו עקב". ננסה לבאר תופעה זו.

יסוד חטא אדם הראשון והקשר להתגברות החוצפא בעקב

יסוד חטא עץ הדעת היה שנתפשו אדם וחווה לגבהות הלב אחרי הסתת הנחש ד"והייתם כאלקים יודעי טוב ורע" יעו"ש היטב ברש"י. ומדה כנגד מדה כדי לכפר על כך נגזר שקומת אדם הראשון [א.ה. היינו כל צאצאיו שהם האנושות כולה שכן הוא היה כלול מכל באי עולם, כנודע] תעבור דרך תקופת

שמעתא אליבא דהלכתא סייעתא דשמיא. וגם בזה היראה היא האוצר והבית קיבול לריבוי ד"ת ברורים כי רק היראה מקשרת את הלומד אל מטרת הקיום, שכן הוא ירא חטא, וזה דוחף אותו לבוא אל ברירות גמורה בלימודו.

רוממות מעלת התורה נמצאת בלימוד לשמה דוקא וכמ"ש רפ"ו דאבות ר"מ אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה ולא עוד וכו'. וממילא בקלוקל היראה מופקעת האפשרות ללמוד תורה לשמה, וממילא חסר את עיקר זכות התורה לקום מהעפר. ולא עוד, אלא עצם העובדה שהתורה מסתלקת [א.ה. מחמת חסרון יראה] זהו גופא מחדש מצב של כלי ריק שאינו מחזיק, ומחמת כן ישלוט במקומו הטשטוש. עם כל סלוק נוסף של ד"ת מתרבה עוד טשטוש ועוד סילוף בדעת תורה, ובמקומו יוצאים בנינים רעועים שיסודם בשר, והם מולידים ערכים חדשים בדברים שהיו מאז ומתמיד חסרי כל ערך, על דרך מ"ש רש"י פ' יתרו עה"פ לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, אחרים עשאו אלהים. היינו שבאמת ערכם המציאותי אפס, ורק שיבוש הדעת יצר להם ערך של אלהות.

הצרכי ציבור החשוב ביותר העמדת ת"ח אמיתי

מכל המתבאר נבין היטב, שהצרכי ציבור היותר הכרחיים לציבור הוא הרבות לימוד התורה כראוי בכלל, וליצר ת"ח מובהקים בתוך הציבור בפרט. אמרו ז"ל (עי' רש"י קהלת ז' כ"ח) אלף נכנסים למקרא יוצאים מזה מאה למשנה, וממאה ההיא יוצא אחד להוראה, וע"ז כתיב אדם אחד מאלף מצאתי. והפי' שבעומק ציפור נפשה של כנס"י עומד הוא הת"ח המובהק היוצא לבסוף. ומטרת הטרחה עם האלף היתה רק הוא, הגם שבאופן כללי למדו האלף תורה. כי ת"ח מובהק עומד הוא ביסוד קומת כנס"י להמשיך חיות לכל הקומה על ידו, כמ"ש (בראשית י"ח כ"ו) ונשאתי לכל המקום בעבורם, והוא מחזיק עומק הקשר בין ישראל לאביהם שבשמים.

החיאת הנשמה מעלפונה

על הציבור כאן בארץ נגזרה גזרה איומה מן השמים להיות תחת שלטון ממשלת זדון, אשר דוגמת גזירה כזו לא היתה מעת התחלת גלותה בחורבן בית ב'. ובהיות כי גזרה זו פוגעת בכל שטחי הנשמה של הציבור להריסה עד היסוד ר"ל, על כן הופעתה הוא דוגמת מ"ש חז"ל [א.ה. כלפי יסורי האדם הפרטי] חש בכל גופו. וכאן צריכים למצוא המדה כנגד מדה בהכללות של הגזרה ולא תספיק הבנת המדה כנגד מדה בפרט חז"ל א' שלה. על ה"חש בכל גופו" אמרו ז"ל שיעסוק בתורה, כי רק היא החיות והנשמה הכללית של הציבור, ובפגימה בנשמת האומה יוצאת

משל ואין מבינים כלל. ענינו כנ"ל שגם בחלק הרז של התורה העוסק בהסברת והבהרת יחוד ה' בחלל העולמות יחול טשטוש. ואם מחמת אי-הבנה יוצאת הבנה משובשת, משתבש כל מושג היחוד, והכפירה ביסודי האמונה פורחת מזה.

ההצלה ויהי אור – אור התורה

המילוט ממצב זה יבואר עפ"י מדרשם ז"ל עה"פ ויאמר אלקים יהי אור, שכתבו שמרמו על הגאולה מאדום. כי הגאולה מג' המלכיות הקודמות היתה בזכות ג' האבות אבל הגאולה מאדום תהיה בזכות משה ובזכות התורה דוקא ע"כ. "ויהי אור" רומז על חזרת התורה שהיא חזרת הנשמה של כנס"י. ולכן בהגיע הזמן כתב הגר"א ש"מקיים עתה לתח"מ וכו'". אך דוקא אז מופיעה קללת הנחש ד"אתה תשופנו עקב" כדי למנוע את הופעת כח התורה בתקופת העקב. ולכן עיקר כפירתו היא במלחמת החורמה שמנהל עם כח התורה שצריך להופיע אז. על כן, למרות שכבר הגיע זמן האפשרות לקום, וגם אם יתחיל קיבוץ, מ"מ ממהלך "אתה תשופנו עקב" תשלוט כאן התדרדרות בחלק המוסרי דוקא, ומתחילת מהלך זה ואילך שיעור הירידה של הגלות יהיה נמדד רק בזה [וכבר לא בפיזור כפי שהיה כל משך הגלות]. המכירים תולדות עמנו מאותה תקופה עד דורנו יראו עפ"י דברינו פנים מסבירות על כל מה שעבר על הציבור מאז.

הפקעת כח התורה על ידי בטול היראת שמים

מלחמת הנחש להפקיע כח זכות התורה וסמכותה היה בעיקר ע"י הפקעת היראת שמים מתוך הציבור בדורות אלו, משום שהיראה היא האוצר והבית קיבול להחזיק בו את התורה ובוזה תהיה אפשרות גילוי של רבוי ד"ת ובלוי יראת שמים תורתו נאמסת [עיין בנפ"ח ש"ע"ד פ"ה ו' בארוכה]. לכן זו תחבולת היצה"ר הכללי של הדור למעט העסק בעניני יראת שמים כדי לעקור את עמוד התורה בדורנו. והוא ה"אשר קרך בדרך" בדורנו, עד שכמעט נשכחה תורת היראה מן הלבבות האידנא. וספרי יסוד בחכמת היראה כשער הגמול למאור עינינו הרמב"ן כמעט ולא נודע טבעו בעולם התורה.

וביותר, ידועה שיטת הגר"א בכ"מ שעיקר צורת תורה לשמה הוא הלימוד שיוצא ממנו מעשה, לומד ע"מ לעשות. וזו גם כונת הרא"ש (נדריים מ"ב) דלשמה של תורה הוא לידע ולהבין ולהוסיף לקח ופלפול, שיהיה מטרת לימודו רק בשביל זה ע"כ. כי בצורה זו של לימוד נכנס לסוגיא כדי להגיע עד ברירותה (כפום שיעורא דידיה), כי רק מזה יכול לצאת מעשה בפועל, ועיין בפ"י רבינו יונה באבות על המשנה הלומד ע"מ לעשות מספיקים בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות, ודוק. וכן אמרו ז"ל אסוקי

לזכות עדיין. אבל אין להסיח דעת אף לרגע שיסוד הכל הוא רק גזרה מן השמים, וזה מסבב הכל ולכל גזרה יש סיבה, והוא עון הדור ולא יותר. ולמותר הוא להשקיע ביותר בהשתדלות ולהסיח דעת ממה שבאמת מסבב הכל, כי אז הפכנו את הטפל לעיקר, ואת העיקר לטפל. בואו ונחזק עמוד התורה ואז יתקיים בנו ונשאתי לכל המקום בעבורם.

גזרה החובקת את הכל בה. עיקר הצלתנו ממשלת הזדון הזו הוא רק בהחייאת הנשמה מעלפונה, ואז בהסרת הסיבה יסור המסובב. ואם כי בעת שאין ההנהגה הנסית מופיעה צריך להשתדלות בדרכי הטבע מצדינו כדי ללחום כנגד הזידים, זהו רק על מנת ליתן לבוש טבעי לדברים שתוכל ההשגחה להתכסות בו. ואז גם אם לא נהיה ראויים לנס נוכל

כיצד לחוש מתיקות התורה | ועיני ישראל ב' עמ' תר"ב

הפינוק סותר את האפשרות לגדול בתורה. ונצטט בזה את משלו המפלא של בעל המעשה אילפס (פי' על המחזורים לגאון א' מליטא לפני 5 דורות) על הפסוק "טעמו וראו כי טוב ה'", משל לבן כפר שהגיע לעיר, וראה לראשונה מסעדה, נכנס ושאל מה עושים כאן, הסבירו לו אוכלים כל טוב ומשלמים עליהם, מה אתה רוצה לאכול? עיין בתפריט וביקש בשר צלוי, הביא לו המלצר בשר צלוי משובח מאוד, הגישו הכפרי לפה וצעק זה מר מאוד! למה רימיתם אותי? חשבו אולי באמת הבשר ההוא היה מקולקל, הציע לו המלצר אולי תחפוץ בדג משובח? אמר, בודאי, אני רוצה, אבל בתנאי שיהיה ערב וטעים כראוי, הביא לו המלצר דג מעושן, ואמר לו זה מעדני מלכים ממש! מעין דמעין... אמר הכפרי אם אכן יערב לחכי אשלם במיטב כספי, טעם את הדג, ושוב צעק זה מר מאוד, כמו גילה! התפלא בעל המסעדה מאוד, שבהסטוריה של המסעדה לא קרא דבר כזה, ביקש מהכפרי שיפתח את פיו ויוציא את לשונו, והוציא לו את הלשון, או אז הבין בעל המעדה את פשר הענין, ושאל אותו מה אתה רגיל לאכול בבייתך, אמר פת קיבר עם בצל, אמר בעל המסעדה, מעכשיו מובן היטב, מאכלי המסעדה בודאי ערבים עד מאוד, והבעיה היא בחוש הטעם שלך, כי המאכלים הגסים שאתה רגיל בהם, הקהו את הטעם העדין שלך, וכיסו את הלשון בשכבה גסה, ולכן אינך מסוגל להרגיש טעמים עדינים, אם רק תתרגל במאכלים עדינים, בודאי תחוש את הטעם הנפלא של הבשר הצלוי והדג המעושן. זהו שאמר דוד המלך ע"ה טעמו וראו כי טוב ה', דברי התורה ומצותיה והתפילה ערבים ומתוקים עד מאוד, הם התענוג האמיתי ואין כדוגמתם בעולם כלל, ומי שאינו מרגיש הוא בודאי מפני קהות חוש הטעם שלו, שהוא רגיל בעידונים גסים חומריים של עוה"ז, ולכן אינו מרגיש את הטעם המעודן של התורה והמצוות, וחש בהם רק מרירות, ולכן העצה היא לעבוד קצת על חוש הטעם, לעסוק בדברים רוחניים עדינים, וממילא ירגישו את טעמם הערב.

ובזה הוא החסרון הנורא של הפינוק שהאדם המתרגל לפינוק והנאות העולם החומרי אינו מסוגל להרגיש את טעמו הערב של הדברי תורה, ולכן כשנקלע לקושי מסוים מתרפים ידיו ונשבר, אבל אילו היה חש את הטעם הנפלא של הד"ת, היה מוותר על הכל בשביל ללמוד תורה ולהתענג בה. הגרי"ס זצ"ל אמר שאילו פורקי העול היו יודעים את הטעם המופלא של התורה היו רצים לבית המדרש, לא מפני מצוות תלמוד תורה, אלא מפני התענוג הנפלא, אלא שהשקוע בתענוגי העולם יש לו שכבה גסה על לשונו, שאינו מסוגל לחוש את טעמו הנפלא של התורה.

פרק ה' סכנת ירידת ערכה של תורה

אנו ממשיכים להביא כאן עיקרי משנת רבינו זצ"ל בביאור סוגית תקופת העקבתא דמשיחא כפי שדלה מדברי הגר"א בכתביו ובהם הראה כחו לבסס ההשקפה הטהורה בתקופה מסוערת זו. עיקרי הדברים נדפסו בספרו "התקופה בסערת אליהו" שהוצאנו בחסדי ה' לאור במהדור"ח חדשה. ובעדודו בסגנון קל יותר עם הוספות משאר כתביו בספר "נפשו גחלים תלהט". תמצית הפרקים הקודמים. - תפקידם של ישראל בתיקון הבריאה - מהות הרע שפושט ולובש צורה בכל דור ודור - חובתנו לברר היטב דרכי פעולתו - שורשי הרע בבריאה וכיצד באים לידי בטוי בכחות הנפש ובאומות העולם - ביאור דברי הגר"א שבעקבתא דמשיחא יועמדו בני השפחות, הערב רב בראש העם, אחריהם העם ובתחתית השפלות הת"ח - ג' תועליות שיש במצב הנ"ל].

בזמן שלטונם החזיקו ישראל את עצמם בטהרתם, ואם היו פורקי עול היו 10 או 20 בדור אבל כלל הציבור היה טהור ונקי. אבל מאז תקופת הגר"א ז"ל התחיל מהלך חדש של קרוב לבבות בין הגויים לכלל ישראל. זה גרם שחלקים גדולים מהציבור התחילו להתבולל בין העמים. היה זה למעשה שלב נוסף של הטלת זוהמת הנחש בשיטה של מינות ואפיקורסות.

התרופה היתה להטיל שוב איבה ביניהם. ולכן לפני שבעים שנה כשסכנת ההטמעות בין הגויים היתה בעיצומה, סובבו מהשמים נגיחה עצומה של האומות להוציא את היהודי מהם ולהעמידו לעצמו. המיצג את שיטת הנחש בדורנו הם ראשי הציבור, הערב רב, שהם באמת גוף זר לגמרי. ומה שסובלים מהם רדיפות ודחיקות זו שמירה מהשמים שלא תתערב זוהמת הנחש לגמרי בציבור. ורמת הדחיפה

נשלים את הפרק הקודם. הזכרנו ב' תועליות ממסירת השלטון לערב רב. והבאנו שהתועלת השלישית היא לשמור על הגחלת בטהרתה.

תועלת האיבה של הערב רב לציבור יראי ה'

הזכרנו כבר שכל העסק עם הרע הוא לעולם רק פנים חדשות של הנחש הקדמוני. כדי שהנחש לא יוכל להכניס את הארס שלו יותר לתוך האדם הטיל הקב"ה איבה טבעית בין האדם לנחש כמו שכתוב "ואיבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה". איבה זו היא מחיצה של ברזל החוצצת בין הנחש לאדם.

במשך הדורות השנאה שהיתה בין ישראל לאומות העולם שמייצגים את שיטת הנחש נועדה למנוע את חדירת הארס שלהם אל תוך כניסת ישראל. ולכן

הגר"א ז"ל).

אם רואים אנו שיש בני התורה המוכנים להכנס לחובות גדולים כדי לבצר את מצב העולם החומרי שלהם, בעל כרחנו צריך לומר שכבר נקבעה בחייהם צורת חיים של "אכול ושתה כי מחר נמות". כי חזקה היא שאין אדם טורח בסעודה ומפסידה כמו שהעידו חז"ל.

אין לך עדות יותר ברורה מזה על התרחבות הפירצה במהות חיי התורה. כי אם היו נימי נפשו של הבן תורה קשורים באמת ובתמים באהבתה של תורה, לא היתה לו כל סיבה להמשך אחר כל נוחיות בחייו הגשמיים. ודאי שאין זה נובע מחלקי אהבת נפשו לתורה כלל, ואדרבה, תשוקה זו לחמריות נובעת ממה שעקר את עצמו מאהבה נקיה לתורה ועבר לצורת חיים של פסיחה על שתי הסעיפים [פירש רש"י שתי מחשבות], בין שתי צרות הללו שצוררות זו לזו. כי אור תורה נקלט ונאחד רק בנפש עדינה השואפת להתיחד עמה לגמרי. לא בנפש שהתפשרה עם צרתה המעיקה לה. הדברים אמורים על נקודת השאיפה באדם. לאן שואף. ומה מקום נותן לעסק עוה"ז. והדברים נוקבים ועדינים מאוד ומו"ר זצ"ל העמיד כאן אספקלריא מאירה לבחון כל אחד את עצמו.

נכבית שלהבת אהבת התורה

אין המהלך הנ"ל נעצר רק בנהירה אחר עוה"ז. בתוך הלב שפועמת בו משיכה לעוה"ז, לאט לאט הולכת ונכבית שלהבת אהבת התורה, ועמה גם טהרת היראה. כי מן ההנחות הפשוטות היא כי רק מי שמכיר גודלה של תורה, ורואה גם קצה המטה של יקרתה, מסוגל הוא להתמסר לה בכל נימי נפשו. והאות על מסירותו זו הוא מה שמעמידה בצורה של "אין עוד מלבדה" בכל שאיפת חייו. והוא שואף לגדלות רק על ידה. שהרי ככל שנכנס יותר בחדריה של תורה עדיין לא תשבע עינו מרוב הודה והדרה. והוא משתוקק לראות עוד ועוד ביקרת תפארתה, ולהתאחד עמה בכל נימי נפשו. והרי זה הגיע לאמיתת צורת לימודה, דהרי לומדה לשמה, בשביל עצמותה לבד, משום שהיא תורתו ית'. והרי אינו צריך לרעות בשדות זרים למלאות תשוקת החיים שלו.

כל זה נמצא אצל מי שמעמיד מעשים כחומה בדורינו זה, אבל אם ח"ו נימי נפשו משתוקקים גם לחיים אחרים, הרי בעל כרחו יגיע לפגוש את התורה רק לפרקים לבד. וגם כשיושב אצל הספר הרי זה רק בגדר פגישה מקרית, כי אין קשר נפשי ביניהם. וממילא יתכן בלומד זה טשטוש בציור חייו גם בענינים שהיו היותר פשוטים וברורים בדורות שקדמו לנו, והיה ירושה אצלם במסורת אבות.

מצידים היא כפי רמת הטמיעה וההתבוללות ביניהם. זהו קו המידה, וממילא צריך מאוד לשמור שלא להתערב עמהם. בודאי שצריך "דורון וכו'" אבל המבט צריך להיות ברור שהם אינם מהציבור כלל, ובוזה נחסוך הרבה "איבה" של רדיפות ח"ו.

פנים ביהמ"ד בזמנינו

נעמוד כאן על תקלה נוראה העלולה לצמוח מהשפלת ערך התורה ולומדיה בעקבתא דמשיחא וב' השלכות.

ונהיה בעינינו כחגבים

בחזרת המרגלים מלרגל את הארץ לימדו אותנו כיצד יתכן שבן עליה יהיה מושפל בעיני עצמו. כאשר חזרו המרגלים וסיפרו יחס אנשי הארץ אליהם אמרו "ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם". זאת אומרת, שלמרות שהם היו הבני העליה הגדולים ביותר מכל הדור דעה עדיין יתכן אצלם שיהיו מושפלים בעיניהם ע"י התפעלותם ממה שאחרים מחזיקים אותם.

למדנו אם כן עד כמה גדולה הסכנה האורבת לבני התורה החיים במקום ובדור אשר מביטים על ת"ח אמיתי בזלזול. יתכן שיוולד ממצב זה אפשרות להיות מושפל בעיני עצמו ע"י שחושב על עצמו כפי מה שאחרים מסתכלים עליו. ולמרות שהבני תורה הם המעולים שבכל האומה, יתכן שתהיה אצלם השפלת ערכם בעיני עצמם, כפי שלמדנו מפרשת המרגלים.

יש כאן מצב עדין מאוד בו מצד אחד הונח כל סבל הגלות דוקא על הת"ח שבדור, וודאי שלחץ זה מקרב את קץ שלטון הרע כדלעיל. אבל מצד שני לחץ זה יכול לשמש את הרע עצמו להביא לכך שיושפל הבן תורה בעיני עצמו ועל ידי זה יגרע ערך תורתו בעיני עצמו. ואם ח"ו יגיע לזה אז בודאי ניצחו היצה"ר. נראה ב' תוצאות מהפחתת ערך בני התורה בעיני עצמם [התוצאה השניה בגליון הבא]

רדיפת עולם הזה

בדור הקודם מי שבחר להכנס אל בין כותלי ביהמ"ד ידע שהוא אכן מהמיוחדים שבעם והיה מוכן להקריב כל תשוקה ונוחות חמרית למען חיי טהרה אלו. אבל משנכנסו בני התורה תחת שלטון הערב רב הממעטים ערכו מתמעט ערך הבן תורה בעיני עצמו כנ"ל וכתוצאה מכך עלולה להתנוצץ אצלו התגברות התאוה לחיי עולם הזה. ובהפרזה דווקא.

טעם הדבר כי מי שנהפכת אצלו שאיפת החיים מעולם התורה לעולם החומרי [אף אם הוא רק בסתר ליבון] בהכרח שתהיה שאיפה זו בצורה של הפרזה והגזמה, משום שכל תאות העולם היא כמי "ששותה מים מלוחים אשר כל מה שישתה יותר יצמא יותר, ואין אדם מת וחצי תאותו בידו" (אגרת